

Svensk Juristtidning och de finska krigsbarnen — en historisk återblick

Av f.d. justitierådet HANS DANIELIUS

Den 30 november 1939 inleddes vinterkriget i Finland med att Sovjetunionen fällde bomber över Helsingfors och andra städer och överskred Finlands östgräns med marktrupper. Sympatin för Finlands sak ledde i Sverige till hjälpinsatser av skilda slag. Centrala Finlandshjälpen hade en koordinerande funktion för flera av dessa insatser, bl.a. för mottagandet i svenska hem av barn som evakuerats från Finland. Mindre känt är att Svensk Juristtidning (SvJT) genom sin redaktion aktivt medverkade till att barn i juristfamiljer i Finland kunde beredas plats i svenska juristhem.

I början av december 1939 publicerade SvJT:s redaktion följande upprop:

UPPROP

ANGÅENDE HJÄLP ÅT FINLAND

Redaktionen av Svensk Juristtidning vänder sig härmed till Sveriges Jurister med en uppmaning att de ville öppna sina hem för barn till jurister å orter i Finland, vilka måst evakueras. --- Anmälningar om emottagande av evakuerade barn torde benäget göras skriftligen, *skyndsammast möjligt*, antingen hos redaktionen eller hos "Centrala Finlandshjälpen", med angivande av det antal barn var och en är villig mottaga samt önskemål beträffande barnens ålder m.m.

I uppropet upplystes också att redaktionen samarbetade med Centrala Finlandshjälpen och att Sveriges Domareförbund, Sveriges Advokatsamfund och Svenska Styrelsen för de Nordiska Juristmötena instämde i uppropet.

SvJT:s redaktion fortsatte emellertid att själv sköta den praktiska hanteringen av hjälpinsatsen genom att ta emot och behandla önskemål från juristfamiljer i Finland och genom att förmedla kontakter med svenska juristfamiljer som var beredda att motta barn från Finland. Huvudansvarig inom redaktionen för detta omfattande arbete var tidskriftens redaktionssekreterare, dåvarande byråchefen Ivar Strahl, som redan den 8 december 1939 skrev till ett antal ledande jurister i Finland för att underrätta dem om SvJT:s initiativ och för att be dem medverka till att detta blev känt i Finland. Han fick bl.a. följande svar:

Brev (odaterat) från överborgmästaren i Helsingfors Antti Tulenheimo

Jag har härmed äran erkänna emottagandet av Edert brev av den 8 december 1939, innehållande meddelande om att Sveriges jurister vidtagit åtgärder för att öppna sina hem för evakuerade från Finland. I det jag hjärtligt tackar för denna om stor medkänsla vittnande åtgärd, som förvisso kommer att hälsas med största tillfredsställelse av Finlands jurister, får jag meddela, att jag vidtagit anstalter för att sprida kännedom om dessa möjligheter till evakuering.

Brev 14 december 1939 från professor Bruno Salmiala

Jag har mottagit Edert ärade av den 8 dennes med meddelande angående öppnandet av svenska juristers hem för evakuerade barn till jurister i Finland. Jag kan icke finna ord för att uttrycka de finska juristernas tacksamhet. — Ryssland har brutalt utan minsta orsak brottsligt angripit Finland och dess fredsälskande folk. Vi brottas nu med en bestialisk jätte, som vill lägga hela världen under bolschevismens hemska ok. Skall den civiliserade världen låta oss ensam kämpa denna kamp för mänsklig frihet, västerländsk kultur och europeisk rätt? Skall ens Norden inse att det nu gäller nordisk frihet? — Jag önskade skriva, men jag orkar icke när jag ligger på sjukbädd. Under bombardemanget av Helsingfors ur luften 30/XI fick jag en inre blödning och har sedan dess legat sjuk. — Jag skall sända Edert ärade brev till Finlands advokatsamfunds ordförande, advokaten Lauri Castrén, för vidtagande av alla erforderliga åtgärder. — Ännu ett hjärtligt tack! Finland skall kämpa för Nordens gemensamma sak ända till det yttersta!

Brev 16 december 1939 från professor Bertil Sjöström

Sedan mitt hem i Helsingfors vid det första bombardemanget försattes i obeboeligt skick, har jag varit tvungen att med min familj vistas ute på landet i närheten av staden Tavastehus. Härefter orsaken till att jag ej tidigare besvarat Herr Doktors brev av den 8 dennes, vilket kom mig först igår till handa. Med anledning av brevet vill jag genom Herr Doktorn till Sveriges jurister frambära min djupt kända tacksamhet för den stora och värdefulla hjälp man velat i Sverige lämna oss genom att uppmana Sveriges jurister att öppna sina hem för barn till jurister å orter i Finland, vilka måst evakueras. Jag har redan vidtagit åtgärder i avseende å spridande av kännedom om saken bland våra jurister och skall vidare åtgöra till fromma för densamma.

Till spridningen av information om SvJT:s initiativ medverkade också tidskriftens ombud i Finland, vicehäradshövdingen Curt von Bonsdorff, Åbo. Han meddelade redaktionen i brev den 15 december 1939 att han hade anslagit ett tillkännagivande om SvJT:s upprop i hovrätten, magistraten och rådhusrätten i Åbo och att det redan efter några timmar hade visats intresse för hjälperbudandet. Av andra handlingar framgår att Juridiska föreningen i Finland spred upplysningar om SvJT:s initiativ och att information också publicerades i

tidningarna Hufvudstadsbladet och Uusi Suomi. I brev den 29 december 1939 bad redaktionen von Bonsdorff att om möjligt bistå med praktiska arrangemang i samband med överförandet av barn till Sverige:

Kan Ni eller någon annan med utnyttjande av de lägenheter som må stå till buds ordna med resan för flera eller färre barn, äro vi naturligtvis mycket tacksamma därför. Vi ha ett icke obetydligt antal platser i svenska hem att erbjuda och våga tro, att barnen skola få god omvårdnad. Vårt erbjudande inskränker sig naturligtvis icke till barn å orter som tvångsevakuersats, utan barn över huvud som till följd av kriget lämnat sina hem äro välkomna. - - - På grund av att kommunikationerna mellan Finland och Sverige försämrats, är det svårt att organisera en verksamhet av detta slag. Vi äro därför tacksamma för alla de initiativ Herr Häradshövdingen vill taga i denna sak. Ni kan lita på att, om väl barnen komma över till Sverige, vi skola taga hand om dem på bästa sätt.

Till redaktionen inkom efter hand ett stort antal brev från finska juristfamiljer som var intresserade av att barn och i vissa fall också deras mödrar under de rådande krigsförhållandena skulle beredas en trygg tillvaro i Sverige. Några exempel på sådana brev är följande:

Brev 2 januari 1940 från fru H.T., Nikinoja

- - - tager jag mig härmed friheten vända mig till Eder betr. mitt barns evakuering till Sverige. Jag är änka efter häradshövdingen [A.T.], från Helsingfors stad. Min avlidne man har varit verksam som häradshövding under c:a 25 års tid och kunna Ni erhålla uppgifter om honom hos häradshövdingen [K.L.], Stockholm, som personligen känt honom. Jag befinner mig nu på landet, på grund av evakuering från Helsingfors, och kan därför icke sända Eder några dokument eller intyg betr. min avlidne make. Efter min mans död har jag blivit utan några medel och befinner mig nu i en svår situation. Vore därför mycket tacksam ifall Ni skulle kunna ordna min dotters evakuering till Sverige och, om bara möjligt, även fri resa. — Jag är sjuksköterska och har nu efter det jag blivit änka, igen varit verksam som privat sköterska. Skulle Ni kunna ordna passligt arbete åt mig, så att även jag skulle kunna befinna mig i närheten av mitt barn, vore jag villig att bliva anställd såsom privat sköterska eller husföreståndarinna i familj.

Brev 2 januari 1940 från juris doktorn, tf. professorn A.R.H., Åbo

I anl. av Eder v. anmälan i SvJT har jag äran att meddela, att advokatfiskalen i Åbo Hovrätt [Y.S.], som för närvarande är vid fronten, och jag undertecknad vore villiga, i det fall läget i vårt land mot förmodan bleve ytterst svårt, att sända våra barn jämte deras mödrar till Sverige. I detsamma vi be uttrycka vår djupt kända tacksamhet för den stora offervilja Sverige folk visat gentemot vårt land under vår tunga kamp mot alla civiliserade folkens, i synnerhet Nordens, gemensamma fiende, ber jag få anmäla, att advokat-

fiskalen löjtnanten [S:s] familj består av två barn - - - jämte modern fru K.V.S. --- Min familj består likaledes av två barn ---.

Brev 5 februari 1940 från juris doktorn, tf. professorn A.R.H., Åbo

I anledning av Redaktionens v. brev av den 18 sistlidne januari och då jag i går under mitt tillfälliga besök i Sagu socken (omkring 4 mil från Åbo) kommit i tillfälle att meddela brevets innehåll både för fru [S.] och min egen hustru — vilka för närvarande jämte barnen bo tillsammans i sagda socken — har jag äran att först nu bemöta det älskvärda brev jag för en vecka sedan fick av Redaktionen mottaga. I detsamma jag ber å båda familjernas vägnar till advokaten assessor [H.L.] från Hälsingborg uttala vår djupt kända tacksamhet för den utomordentligt stora vänlighet och gästfrihet han anmält sig vara villig att visa gentemot familjerna i fråga genom att erbjuda sig att mottaga på i brevet närmare angivet sätt familjerna, d.v.s. fru [S.] och min hustru jämte de fyra barnen, ville jag dock även nu, liksom i mitt första brev till Redaktionen av den 2 ovensagda månad, påpeka, att meningen icke varit att nu genast komma över till Sverige, utan först då läget här bleve — för vilket den milda Försynen vårt land bevare — ytterst svårt. Då så ännu icke är fallet och enär barnen ännu kunna vistas på landet om ock våra ”beskyddares” och ”vänners” mordplan nästan dagligen flyga även över den gård var barnen jämte mödrarna bo, är det fruarnas avsikt att ännu icke tillsvidare företaga resan. Men i fall det skulle bli för barnens skull olidligt att allt fortfarande bo på landet, vore vi mycket tacksamma om vi bleve i tillfälle att få tillgodonjuta av advokaten [L:s] storslagna välvillighet.

Brev 9 februari 1940 från fru Y.K., Åbo

Med hjärtligt tack för den vänliga inbjudan till Finlands juristbarn ber jag vördsamt fråga om min 3-åriga dotter [S.K.] kunde få tillstånd att komma till Sverige, ty hon bleve annars ensam kvar i hemmet av 6 syskon. Min man vicehäradshövding [I.K.] samt våra båda söner 17 och 19 år gamla äro ”där någonstans” som frivilliga. Våra 4 döttrar hava varit på landet här nära Åbo, men nästan dagligen flyga fientliga flygplan däröver. Nu avreser den 12 dennes till Sverige vår äldsta 14-åriga dotter som sköterska för sin 3-åriga lilla syster. Dessutom ha vi ännu två döttrar 11 och 13 år gamla. Å Nordiska hjälpcentralens i Finland kontor fick jag höra att barnens åldersgräns är 12 år. Nu skulle jag dock göra en förfrågan om dessa två döttrar även skulle få komma tillsammans, och i så fall kunde få bo så nära sina systrar som möjligt. Själv arbetar jag i Befolkningsskyddscentralen och är bunden av arbetet där både dag och natt.

Brev 21 februari 1940 från vicehäradshövdingen K.E.Ö., Helsingfors

Åberopande den varmhjärtade inbjudan, som svenska jurister tidigare utfärdat till oss, att i sina hem mottaga våra barn, tillåter jag mig nu att förfråga mig, om det finnes möjlighet att i Sverige placera mina tre döttrar: Gunilla, 17 år - -; Margareta, 15 år - -; och Catharina, 11 år - -. Barnen hava

sedan början av oktober vistats, dels i Wasa, dels och f.n. i dess omedelbara närhet. Då jag själv sedan 2 månader är inkallad såsom lantvärnsman och min hustru såsom medlem av riksdagen är upptagen av sina värv, vore det för oss en lättnad att hava våra barn i tryggt förvar under dessa svåra tider. Barnen äro fullständigt friska och i intet avseende bortskämda.

Brev 24 februari 1940 från vicehäradshövdingen B.Ö., Malm

Undertecknad har av Juridiska föreningen i Finland erhållit skriftligt meddelande om att jurister i Sverige öppna sina hem för kollegers i Finland familjer under dessa för Finland rådande svåra tider. Ehuru det naturligtvis var med största tacksamhet, som jag tog del av detta meddelande, har jag dock tvekat i det längsta att betunga mina kolleger i ett annat land i förenämnda avseende. Sedan dock min familj redan tvenne gånger, ena gången i sin bostad i Helsingfors och andra gången på landsorten, varit i direkt livsfara på grund av fientliga flyganfall, och då jag troligen i medlet av mars månad själv blir inkallad för militär tjänstgöring, har jag dock ansett det vara min plikt att bringa min familj i största möjliga säkerhet. --- Min familj består av min fru I.Ö., född 1908, samt mina tvenne barn, en gosse på sex år och en dotter på fyra år. Samtliga dessa personer äro fullständigt friska och hava svenska till modersmål. --- Skulle saken kunna ordnas, hoppas jag att någon gång i framtiden, då ordnade förhållanden inträffat, kunna återgälda den gästfrihet, som beretts min familj.

Brev 24 februari 1940 från vicehäradshövdingen, advokaten R.K., Åbo

På grund av det ytterst glädjande tillkännagivandet, att Sveriges jurister hava erbjudit sig att öppna sina hem för finska juristers barn, får jag, med begagnande av denna svenskarnas vänliga gästfrihet, hövligast meddela, att mina två barn - - - den 10 mars 1940 komma att flygledes bege sig från Åbo till Stockholm. Då jag gärna skulle se, att mina barn icke behövde vänta på placering i Stockholm, utan raka vägen kunde bege sig till sin boningsort, får jag hövligast anhålla om åtgärder därhän, att deras placering hos någon svensk jurist måtte avgöras redan innan deras ankomst till Stockholm och att sålunda deras mottagande i Stockholm kunde ske direkt utan någon väntetid. Jag vore tacksam för uppgift om namn och adress på den värderade och godhjärtade jurist, som nu under kriget vill öppna sina dörrar för mina barn. Likaså vore jag tacksam om han ville ombesörja, att barnen genast efter sin ankomst till Sverige komma i hans vård. Barnen heta: Kauko Kalervo, f. 16/5 -31 och Pirkko Kaarina, f. 23/12 -33. Barnen äro stadsbarn, från Åbo, men ha regelbundet varje år från våren till sent på hösten vistats omkring fem månader på min landsvilla, varför jag gärna skulle se, att de om möjligt placerades på landet. Närmare uppgifter om deras egenskaper, vanor och fel skall jag lämna i ett brev, som min gosse, Kauko, kommer att hava med sig. Barnen tala endast finska.

Brev 1 mars 1940 från bankjuristen C.A.Ö., Helsingfors

I december emottog jag med största tacksamhet Edert cirkulär med erbjudande om beredande av hem i Sverige för barn till finska jurister. Jag hoppades då att förhållandena snart skulle ändra sig så att jag icke bleve nödsakad begagna mig av den så välvilligt erbjudna hjälpen. Emellertid närma vi oss nu den ljusa tiden på året, då en färd över till Edert land blir mera riskfylld för de små, än vad den redan nu är, och har jag därför med tungt hjärta kommit till att det är min skyldighet att försöka bereda min lilla flicka en säkrare fristad än vad hemlandet kan erbjuda. Hon är fem år gammal och enligt min och min hustrus uppfattning rätt snäll.

I åtskilliga av breven från finska jurister behandlades också praktiska problem om utreseregler, valutarestriktioner och resvägar och om de risker som krigshandlingarna medförde. Följande utdrag ur brev till redaktionen reflekterar de svårigheter som kunde uppkomma:

Brev 24 januari 1940 från häradshövdingen O.I.N., Helsingfors

Båda barn resa från Helsingfors med tåg till Torneå fredagen den 2 februari cirka kl. 19 på kvällen — det fick jag först i dag veta — och resan till Torneå räcker i krigstid minst två dygn. Då alla barn efter ankomsten till Umeå hållas 3 dagar i karantän, kan min son knappast förväntas till Stockholm och Fostorp förrän efter 7 à 8 dagar efter avresan eller cirka den 9 eller 10 februari. Om redaktionen skulle vilja till barnens mottagningsställe i Umeå underrätta vart och till vem min dotter får komma, så kunde hon därifrån direkt fara till sin bestämmelseort i så fall att hennes resa dit ej skulle gå över Stockholm.

Brev 29 februari 1940 från vicehäradshövdingen E.K., Kuopio

Med anledning av Edert ärade av den 15 dennes får jag tacka för brevet och meddela, att jag icke ännu vågat sända mina barn till Sverige, emedan vår fiende har bombarderat även passagerartåg både dag och natt i månken. [I nästa vecka] ha vi åter mörka nätter och då låter jag barnen resa.

SvJT:s upprop var primärt riktat till svenska jurister, och deras reaktioner var därför av största betydelse. Det visade sig att uppropet snabbt fick ett starkt gensvar bland dem. Ett stort antal domare, advokater och andra jurister från olika delar av landet förklarade sig beredda att ta emot ett eller flera finska barn i sina hem. Många av dem välkomnade också att barnen åtföljdes av sina mödrar. Föga förvånande var att de flesta såg det som en fördel om barnen var svenskspråkiga, men det fanns undantagsvis familjer i vilka även finska var ett användbart språk. Önskemål framfördes i åtskilliga fall om barnens ålder och kön. Följande brev, som inkom till SvJT, kan ge ett intryck av hur de svenska juristerna reagerade:

Brev 8 december 1939 från häradshövdingen H.W., Borgholm

--- jag är villig att omedelbart emottaga ett evakuerat barn i åldern 7–12 år, helst en flicka. Vi ha själva en pojke om 11 år och en flicka om 8 år. Jag skulle gärna vilja emottaga någon finsk kollegas barn. Det blir kanske svårt att få något svensktalande barn, men det vore väl önskligt eftersom finska ej förstås av mig eller annan familjemedlem. Men den sidan av saken skall väl ändock klaras. Bidrag till resekostnaderna är jag villig lämna.

Brev 9 december 1939 från landsfogden N.L.E., Östersund

--- får jag härmed anmäla mig villig att motta ett barn till jurister på orter i Finland, vilka måste evakueras. Barnet skall vara en flicka i åldern 4–7 år och gärna dotter till någon polismästare eller annan polisämbetsman. Att flickan är garanterat frisk och bakteriefri är synnerligen viktigt med hänsyn till egna barns välfärd. Ett av dessa är bara en månad gammalt.

Brev 9 december 1939 från advokaten G.D., Göteborg

Undertecknad förklarar mig härmed villig att i mitt hem mottaga ett barn till någon kollega från en evakuerad ort i Finland. Barnet ifråga skall i så fall vara en gosse i åldern 8–10 år. Själv har jag en gosse som är 8 år gammal och en som är 6½ år samt en flicka som är 2½ år gammal och väntar i början av mars ytterligare en arvinge. Med hänsyn härtill framstår det som en nödvändighet att den finske gossen är fullt frisk, så att icke mina egna barn utsättas för några särskilda risker i detta avseende. — Upplyningsvis vill jag nämna, att jag ensam med min familj och tjänare bebor en större villafastighet inom Örgryte stadsdel i Göteborg.

Brev 11 december 1939 från advokaten E.R., Malmö

--- jag har tillfälle att i mitt hem emottaga en finsk gosse i ålder 8–10 år; dock har jag icke tillfälle att skaffa lämplig uppehållsort för gossen, om allmän evakuering anbefalles för vår stad. — Om gossen har tillfälle att komma före julen, bör han medtaga sportutrustning och om möjligt även skidor, då min familj under julferierna skall vistas på vintersportplats.

Brev (odaterat) från länsbokhållaren V.W., Växjö

--- får jag härmed meddela att i mitt hem emottages ett eller eventuellt två finska barn i ålder helst 4–7 år. Vi taga gärna emot barn, som ej behärska svenska, ty min hustru talar finska, då hon är född i finsktalande församling i Norrbotten.

Brev 21 december 1939 från hovrättsfiskalen S.R., Värnamo

--- min hustru och jag äro villiga i vårt hem mottaga en juristfru med ett barn. Som boningsrum skulle gästerna få begagna ett särskilt förhyrt rum av ordinär storlek, och något hinder föreligger icke för juristfrun att medföra tvenne barn, blott barnen icke äro större än att samtliga lämpligen kunna gemensamt bebo rummet. — Vi äro beredda bestrida de kostnader för resa från svensk gränsort, som kunna uppstå.

Brev 29 december 1939 från häradshövdingen S.N., Norrköping

Min hustru och jag äro villiga mottaga ett barn. Barnet bör vara en flicka, enär vårt eget enda barn är en flicka. — Barnet bör vara omkring 10 år gammalt, i allt fall ej under 8 och ej över 12 år. — Barnet bör helst vara av bildad familj. — Barnet bör helst ha åtminstone någon liten kunskap i svenska språket.

Brev 19 februari 1940 från landsfogden C.O., Vänersborg

I anledning av Eder vädjan om omhändertagande av finländska juristers evakuerade familjer ber jag härmed om upplysning om bland dem finnes någon medellös moder med två högst tre minderåriga barn, som är villig att själv sköta sitt hem, om erforderlig bostad ställes till hennes förfogande. Jag skulle då vara villig upplåta en möblerad flygelbyggnad om 3 rum och kök till en mig tillhörig utanför Vänersborg belägen villaegendom. Byggnaden är försedd med vatten och slask, men i övrigt utan moderna bekvämligheter. Medel till familjens uppehälle skulle lämnas genom tillskott från ett antal familjer här i staden. Alla erforderliga husgeråd, sängkläder etc. skulle naturligtvis också ombesörjas av garanterna.

Det är tydligt att SvJT:s redaktion ägnade stor möda åt hjälpprojektet, trots att detta föll utom ramen för en tidskriftsredaktions normala verksamhet. Det framgår också av den korrespondens som fördes med svenska och finska jurister att redaktionens ansträngningar i stor utsträckning kröntes med framgång när det gällde att förse finska juristfamiljer med lämpliga mottagningsfamiljer i Sverige. Enligt den redovisning av projektet som lämnades i tidskriften (SvJT 1940 s. 386) hade genom redaktionens förmedling beretts plats åt ett 60-tal barn och ett 20-tal mödrar, och redaktionen hade dessutom kunnat ge Centrala Finlandshjälpen anvisning på hem som varit villiga att motta finska barn.

En parallell hjälpverksamhet, som i viss utsträckning koordinerades med SvJT:s aktion, bedrevs av den svenska Stadsdomareföreningen, som från Magistraternas och Rådstuvurätternas i Finland förening fått en förfrågan om finska stadsdomares familjemedlemmar, främst barn från familjer i östra Finlands städer, skulle kunna mottas i Sverige hos svenska stadsdomare för att hos dem erhålla skydd och vård under de oroliga tiderna i Finland. Stadsdomareföreningens ordförande, borgmästaren i Gävle Nils Berlin, skickade den 3 januari 1940 ett cirkulärbrev till övriga borgmästare i Sverige, i vilket han varmt rekommenderade stadsdomarna att allvarligt överväga möjligheterna att i sina hem motta en eller flera flyktingar från finska stadsdomares familjer. I brevet skrev han bl.a.:

Den, som varit i tillfälle att besöka Finland under fredliga tider och där blivit mottagen med en gästfrihet och vänlighet, som söker sin like, är säkerligen villig att göra sitt yttersta för att bringa hjälp åt våra kollegers i Finland

hustrur och barn. Men även alla övriga svenska stadsdomare äro utan tvivel besjälade av en önskan att räcka våra kolleger på andra sidan Bottenhavet en hjälpare hand. - - - Våra finska kolleger och deras familjer äro utsatta för ständiga bombraider och flyganfall! Snabb handling är av nöden. Omgående svar torde därför sändas på denna vädjan.

Borgmästare Berlins vädjan ledde till att ett betydande antal stadsdomare förklarade sig beredda att öppna sina hem för finska kollegers familjer. Enligt publicerade uppgifter (SvJT 1940 s. 386) hade på mindre än 14 dagar inkommit och till Finland vidarebefordrats erbjudanden från ett 50-tal svenska stadsdomare att från Finland motta 47 barn och 14 mödrar.

När vinterkriget tog slut den 13 mars 1940, förlorade SvJT:s upprop i stort sett sin relevans. Ett antal förflyttningar till Sverige, som redan hade överenskommit och förberetts, inhiberades på grund av fredsslutet. Ett par av dem som hade fått löfte om att familjemedlemmar skulle placeras i svenska juristhem skrev till SvJT:s redaktion i följande ordalag:

Brev 14 mars 1940 från vicehäradshövdingen E.I. L.-K., Helsingfors

Jag har emottagit Edert ärade av den 9 i denna månad samt därav erfarit, att jag genom Eder kunnat få min familj placerad i Sverige, dels hos bankinspektören [S.L.], dels hos hovrättsassessorn [N.V.]. Vetskapen härom har kanske mer än något annat varit ägnad att för mig stärka samhörighetskänslan mellan Sverige och Finland. — Då emellertid fred nu slutits mellan Finland och Ryssland, är jag naturligtvis icke berättigad att taga Sveriges gästfrihet i anspråk. — För allt det besvär Ni för min skull haft beder jag härmed att till Eder få uttala min djupt kända tacksamhet.

Brev 15 mars 1940 från vicehäradshövdingen A.L., Lovisa

I brev av den 28 sistviken februari emottog jag Edert vänskapsfulla meddelande om att borgmästaren [J.P.] och rådmännen [W.S.] och [B.C.], Södertälje, varit villiga emottaga min familj. Till följd av fredsslutet behöva vi nu icke taga i anspråk den erbjudna gästvänskapen, men begagnar jag tillfället att framföra vårt varma tack för det stora tillmötesgående och den uppoffrande hjälpberedskap, som visats oss. Trots den djupa bitterhet de landet påtvungna fredsvillkoren uppväckt, skola vi alltid med erkännande och tacksamhet minnas den värmande samhörighetskänsla, som från broderfolken i väster, och särskilt Sverige, kommit oss till del under de gångna, svåra månaderna. Om åtminstone det övriga Norden undgår krigets förstörelse, har vår kamp och våra offer icke varit förgäves.

Vinterkriget pågick totalt under en tid av cirka tre och en halv månad. Fredsuppgörelsen blev smärtsam för Finland, som tvingades till stora territoriella avträdelser. Freden blev inte heller långvarig. Det s.k. fortsättningskriget inleddes den 25 juni 1941, då sovjetiskt flyg bombade Helsingfors och andra städer. Det kan antas att redaktionen för

SvJT allvarligt övervägde att på nytt ge bistånd i de former som tillämpats under vinterkriget, men detta befanns inte möjligt eller lämpligt under de nya omständigheterna. Om detta vittnar följande upprop som redaktionen offentliggjorde i januari 1942:

UPPROP

OM HJÄLP TILL FINLANDS BARN

Redaktionen av Svensk Juristtidning tillåter sig härmed rikta en vädjan till Sveriges jurister att understödja den verksamhet, som f.n. pågår i syfte att bereda finska barn vistelse i Sverige. Livsmedelsbristen i Finland är som bekant mycket svår, och barnen hota att taga obotlig skada. — Då barnöverflyttningen i första hand måste taga sikte på att hjälpa de mest behövande, är det enligt meddelande från Finland icke möjligt att, på sätt som skedde under vinterkriget 1939–1940, ordna verksamheten så, att barn, tillhörande en viss yrkesgrupp, överflyttas till och placeras inom motsvarande yrkesgrupp i Sverige. — Svenska jurister, som vilja mottaga finska barn i sina hem, torde göra anmälan härom hos Hjälpkommittén för Finlands barn - - -. Främst är kommittén emellertid i trängande behov av penningmedel. Kontanta bidrag äro åtminstone för närvarande angelägnare än fosterhem. Bidragen kunna sändas till Hjälpkommittén - - -. Kommittén mottar även begagnade kläder för barn i åldern upp till sju år.

För SvJT:s redaktion blev det alltså denna gång inte aktuellt att på samma konkreta och handfasta sätt som under vinterkriget ge skydd åt barn i finska juristfamiljer i en svår situation och härigenom skapa band mellan jurister och deras familjer på ömse sidor om Bottenhavet.

I augusti 1944 publicerade emellertid redaktionen ett nytt upprop:

Upprop angående hjälp åt Finland

Redaktionen av Svensk Juristtidning har de senaste månaderna fått emot taga ett flertal förfrågningar från finska jurister, om det kan beredas möjlighet för dem att sända hustru och barn till Sverige. Redaktionen vill med anledning därav vädja till de svenska juristerna att öppna sina hem för sina finska kollegers familjer. Erbjudanden att mottaga finska familjer eller barn torde benäget göras skriftligen, *skyndsammast möjligt*, hos redaktionen med angivande huruvida erbjudandet avser moder och barn eller ettdera, antalet barn erbjudandet avser, önskemål beträffande barnens ålder m.m. - - -.

I avsaknad av dokumentation har jag inte kunnat fastställa vilka reaktionerna blev på detta tredje upprop och vilka kontakter som på detta sena stadium, då fortsättningskriget led mot sitt slut, etablerades mellan finska och svenska juristfamiljer.